

Almby-Norrbyås hembygdsförening

Medlemsblad nr 60

September 2024

Gasverket på 1940-talet

Innehåll

Hemliga vapen, gasverket, kunglig intervju, Albert Johansson, statens reglering av jakten, jakt för överlevnad, program.

Redaktionell och grafisk bearbetning
Lennart Bäck

Våra hemliga vapen

År 2001 ordnade hembygdsföreningen en minneskväll för Albert Johansson. Huvudpunkten skulle vara att visa några av de jaktvapen som Albert samlat och som finns på Örebro läns museum. Den person vi avtalat för att berätta om vapnen släpptes aldrig in i förrådet och i stället visade en av museets anställda en enda bössa utan att veta så mycket om den. Vi tänkte göra om försöket i höst men lagar och stadgor och vad jag bedömer ovilja att lösa problemen gör det hela besvärligt. Andra muséer kan visa gamla bössor men inte ÖLM.

Länsmuséets samlingar finns digitalt registrerade på muséets hemsida men där finns inte Alberts bössor. Varken han själv eller något av hans vapen kan man få uppgifter om. Det kan inte vara särskilt farligt att t ex låta intresserade ta del av den lista över vapnen som jag skrev 2001 och som visar att bössorna faktiskt finns på ÖLM. Men muséet har bestämt att Alberts bössor är farliga och måste hållas hemliga.

GASVERKET

Kocken på restaurangen ser helst en gaslåga under kastrullerna. Gas är mest lämplig för den lilla spisen som följer med på den långa utflykten i naturen. För hundra år sedan och flera årtionden framåt fanns gasspis i de flesta hushåll i centrala Örebro. Gas var en viktig del i samhällets funktion och är så fortfarande men med en annan inriktning.

På Karlslunds gård byggdes det första gasverket i Sverige. Det skedde 1822 och avsikten var att få belysning både inne och ute på gården. I höstmörkret inne i Örebro kunde man se det prunkande ljuset i Karlslund. Gas för belysning var inriktningen under 1800-talet och gasen kallades därför lysgas.

Örebro stad gick in med en fjärdedel av aktiekapitalet när Gasbelysningsaktiebolaget i Örebro bildades och pengarna kom från stadens brännvinskassa. 1860 stod gasverket klart i hörnet av Slottsgatan och Järnvägsgatan och bolaget åtog sig att sätta upp 100 gaslyktor och se till att hålla dem tända. Staden betalade 4 000 Riksdaler Riksmünt per år för detta vilket innebar en kostnad på 20 öre per kubikmeter gas. Till en början behövde lyktorna inte tändas när det var månsken men 1888 beslutade stadsfullmäktige att lyktorna skulle hållas brinnande alla kvällar under lysåret.

Gasverket på Marsfältet, granne med skolan. Det brann 1906.

Foto Eric Sjöqvist

I början framställde gasverket ungefär 20 000 kubikmeter gas vilket ökade till 450 000 kubikmeter vid sekelskiftet. Stenkol var grunden för verksamheten och i horisontalretortugnar omvandlades kolet till gas och koks. Ugnarna var 3 m långa och halvmetervida och kolet skyfflades in för hand. Efter avgasningen rakades glödande koks ut och släcktes med vatten.

Staden köpte ut andra intressenter i Gasbelysningsaktiebolaget och blev ensam ägare 1902. Följande år gjordes en omfattande till- och ombyggnad men efter en brand stod det klart att gasverket inte skulle ligga i centrala staden. En utförlig

plan för ett nytt gasverk på en inköpt tomt i Almby kom 1908 och redan då byggdes där en gasklocka på 5 000 kubikmeter. Först 1914 var det nya gasverket på öster färdigt för gasproduktion och hade då kostat drygt en halv miljon kronor.

Under 1890-talet började gasspisar säljas och efterhand hade allt flera hushåll gasspis i stället för vedspis för matlagning. Den koks som blev över efter gasframställningen såldes för uppvärmning i koksaminer vilket uppskattades särskilt av villaägare. Gasproduktionen ökade alltmer och passerade 1911 en miljon kubikmeter per år.

Smalspåret mellan Kolfickan och kolförrådet.

Fotograf okänd.

Gaslyktor

Att lysa sig fram i mörkret med en brinnande fackla var det enda möjliga länge. På 1800-talet kunde man få lysgas från ett gasverk och med gaslyktor ge ljus till stadsgatorna. Långa järnledninglar lades i marken och lyktor sattes på stolpar upp till 3 meter höga. Särskilda "lyktgubbar" anställdes för att tända och släcka lyktorna och Örebro stad betalade 4000 Riksdaler Riksmünt för 100 gatlyktor. I slutet av 1800-talet infördes ett system i gasledningarna som innebar att man centralt kunde tända och släcka lyktorna; inga "lyktgubbar" längre och lyktorna på högre stolpar. Allt flera gator lystes upp och som mest hade Örebro 401 gaslyktor 1933 men därefter minskade antalet snabbt och den sista gaslyktan släcktes den 7 november 1940.

På landet var under 1900-talet det vanliga hjälpljuset en fotogenlampa.

Gaslykta, Klostergatan 22 under förbudsomröstningen.

HSB-kök med gasspis.
1930-tal.

Gasspis 1925.

Foto Inger Lundberg, ÖLM

För att undvika gasransonering år 1945 träffade Örebro Gasverk ett avtal med Svenska Skifferoljeaktiebolaget om leverans av skiffergas från Kvarntorp. En ställedning lades ner och följde landsvägen och var färdig den 10 september 1945. Den leddes in till gasverket längs dåvarande gator men där blev det läckor. Gasen omvandlades till olja som smutsade jorden och orsakade svåra bekymmer långt senare när man skulle bygga på platsen. Ledningen var 17 km lång och levererade gas till 1947.

Foto Sam Lindskog.

Gasverkets kapacitet räckte inte och verksamheten behövde moderniseras vilket man tog tag i 1929-1930. Nya kammarugnar sattes in och anslöts till en 50 m hög skorsten, en stor gasklocka byggdes och en byggnad för kokssortering uppfördes.

Kolet kom per båt från främst Polen och Tyskland till Köping där det lastades på pråmar som drogs till en särskild hamnplats, Kolfickan, vid Svartån. En tjugometer hög kranarm på en pontonkran lastade av kolet till kajen. Gasverket hade en egen 700 meter lång enkel järnväg

mellan hamnkajen och kolförrådet där ett ångdrivet lok kunde dra 5-6 trallor åt gången. En tralla kunde vara intressant för ynglingar under mörka nätter. Järnvägen ersattes 1948 av lastbilar.

Under 1920-talet och 1930-talet köpte många villaägare koks och lade som grund i sina trädgårdsgångar. Det ligger kvar på många ställen och släpper fortfarande ifrån sig tjära och giftiga tungmetaller. Gasverket hade svårt att ta hand om den tjära som renades från gasen innan gasen gick ut till hushållen.

Kollagren tog slut 1944 under andra världskriget och gas från Kvarntorp ersatte fram till 1947. Då krävdes betydligt mera gas än före kriget och sjötransporten av kol över Hjälmaren blev allt svårare. Den upphörde 1953 och kolet lossades i stället i Norrköping. Under tre år forslades kolet på järnväg till Örebro Södra men därefter med tre egna lastbilar med släpvagn direkt till gasverket.

Var 14-de dag hämtades lönen på Vasagatan av Sven Eriksson, Nils Wederth, Alf Eriksson och Bernt Blohm. Okänd fotograf.

Koks var en viktig restprodukt i gasproduktionen. Det såldes som bränsle i kaminer för uppvärmning och hade 1960 ersatt veden i de flesta villor då koksen var billigare och lätt att handskas med. På gasverket revs det 1930 byggda koksorteringsverket och i stället byggdes 1959 ett modernt koksorteringsverk. Man visste då inte att kolgasverket skulle stängas i slutet av 1962 och ingen mer koks produceras.

Den 11 juni 1964 invigdes det nya spaltgasverket som har lättbensin i stället för stenkolk som råvara. Man ”spaltar” bensinen genom att den tillsammans med vattenånga passerar genom en katalysatormassa som

håller 800 grader. Gasen består av 55 % metangas och luft. Den tidigare kolgasen innehöll hälften väte, en tredjedel metan samt koldioxid, kväve och kolväten men också 10 % kolmonoxid som var livsfarligt.

Redan i slutet på 1960-talet såg man att stadsgasen måste avvecklas inom en tjugofemårsperiod och i juni 1980 stängdes gasverket för gott och började rivas. Flera skolmåltidskök måste då byggas om under sommaren och villor från 1960-talet som värmdes med gas måste hitta andra lösningar för uppvärmning. Än i dag ligger gasledningarna kvar i marken.

På gasverkets tomt bygger man nu en ny brandstation

Den byggnad som i dag finns kvar av gasverket byggdes 1915 som fabrik för att tillverka ammonium-sulfat

som är ett gödningsmedel med kväve och svavel och som sänker Ph-värdet i jorden. Produktionen slutade under kriget och i byggnaden inreddes i stället kontorslokaler.

Flygfoton från 1940-talet. Ett stickspår ledde in på tomten och i ena hörnet fanns ett antal kolonilotter för personalen.

Gasverket på 1980-talet.

Foto Hans Andersson

PROGRAM HÖSTEN 2024

Måndagen den 9 september klockan 18.00.

Fågelforskning i Kvismaren.

I mer än 60 år har Kvismare fågelstation forskat om fåglar med utgångspunkt i Kvismaren. Erik Rosenberg var inledningsvis drivande.

Vi samlas vid Öby kulle klockan 18.00 och förflyttar oss till församlingshemmet för avslutning. Ta med eget fika.

Söndagen den 22 september klockan 11.00 - 15.00
i Strömbergs äppelträdgård i Hidingsta.

Öppet hus på Äpplets dag med försäljning av bl a äppelmust och fika från Wessans flakvagn. Det är 20-årsjubileum och du kan höra berättelsen om Strömberg

Söndagen den 22 september
klockan 18.00 - max 20.00.

Tranor och andra stora fåglar i Kvismaren.

Samling vid Öby kulle för vidare transport till för säsongen bästa observationsplatsen.

Ta med eget fika.
Behöver du veta mer
fråga Lars Johansson 070-558 99 06

HÖSTEN 2024 PROGRAM

Lördagen den 5 oktober klockan 9.00 - cirka 12.00.

Ässön genom åren

Nära och avlägsen historik om ön.

Samling vid bommen efter Hjälmarvägen
öster om avtaget till Hjälmarbaden.

Vi tar bilen över ön med stopp här och där.

Egen förtäring kanske du behöver.

För att undvika att aktersegla någon vid bommen
behöver Lars ett sms till 070-558 99 06

Tisdagen den 5 november klockan 18.30

i Almby Trygghetsbostäder

Kyrkoherdegatan 1.

Andjakt för hundra år sedan.

Bilder från 1924 och en berättelse av Erik Rosenberg
om en andjakt den 1 augusti 1924 vid Kvismaren.

Enklare fika serveras.

Eventuellt tider för nya program.

Kontakter och underhandlingar pågår
för ytterligare ett par program.

Ett kan vara om Albert Johanssons bössor.

I så fall kommer information.

Tider och platser för hembygdsföreningens
programpunkter hittar du på hemsidan
Almby-Norrbyås hembygdsförening, på
Facebook eller i NA:s föreningsnytt.

ALBERT JOHANSSON VAPENSAMLARE OCH POET

Vapensamlingen

Albert hade numrerat vapnen från 1 till 73 och gjort beskrivningar av bössorna dels i ett register dels på lösa lappar. Jag skrev ut detta men har inte kunnat kontrollera att numrering och beskrivning överensstämmer.

I samlingen ingår 19 lodbössor, 18 med knallhattslås, och 8 med gamla pipor som bysmeden ändrat. Dessutom finns knektvapen som ändrats till jaktbössor och några fabrikstillverkade vapen från 1867 till 1910 som avslutar samlingen

Ulla-Britt Falk: Albert Johansson

Albert Johansson föddes 17 oktober 1899 i Ringkarleby utanför Örebro. Efter hemmastudier sökte han till seminariet i Strängnäs. Lärare blev han 1923 och kom då till Almby, där han sedan stannade hela sin tjänstgöringstid.

Albert blev ordinarie lärare 1926 och året efter gifte han sig med Lisa Nejb-
bert, också folkskollärare i Almby. Två barn föddes, Carl Henrik 1929 och Kerstin 1932.

Efter överlärare K.G. Karlsson, som dog 1944, sökte Albert överlärartjänsten i Almby. Han fick tjänsten, som så småningom omvandlades till en rektorstjänst över skolorna i Almby, Sörby, Eklunda och en tid även Adolfsberg.

Som lärare var Albert Johansson aktad och uppskattad, och som rektor stod han alltid bakom sina lärare som han stöttade och uppmuntrade.

Albert hade ”många strängar på sin lyra”. Hans stora intresse för eldvapen var vida känt. Eldvapen var jaktgevär, som endast skulle nyttjas till nyttojakt, dvs till anskaffning av mat. En stor samling gevär såldes efter hans bortgång till Örebro Museum. Tyvärr hindrar dagrens vapenbestämmelser att samlingen ställs ut.

Albert var en duktig sångare och tillhörde kyrkokören under tjugo år. Han var också medlem och sekreterare i Örebro Kvartettsällskap som hade ett femtiotal medlemmar. Sällskapets årsredogörelser 1933-1948 i diktad form samlade han i en exklusiv bok, tryckt i 124 nummerade exemplar med titeln ”I gamla Svealand”.

Mycket tidigt började Albert skriva dikter, blev en mycket duktig stilist och gav ut diktsamlingar, minnesskrifter och faktaskrifter.

Albert rörde sig vant bland böckerna som bibliotekarie i skolan, församlingsbiblioteket och i ABF:s bibliotek. Han hade också fördjupat sina kunskaper genom akademiska självstudier i bl.a. litteraturhistoria.

Albert med familj hade tjänstebostad i Almby skola och bodde kvar där även efter pensioneringen 1966. Han såg fram emot att kunna ägna hela sin tid åt sin vapensamling men drabbades kort efter sin pensionering av sjukdom och avled redan våren 1968. Han lämnade ett mycket stort tomrum efter sig.

Albert Johansson: Statens reglering av jakten

Redan i våra äldsta nedtecknade lagar, landskapslagarna - från 1200-talet och början på 1300-talet - var rätten till nyttojakt bunden vid markägande, men de innehöll stränga bestämmelser om skallgång, varvgårdar, nät och spjut samt om allas skyldighet att deltaga i rovdjursjakten. Denna skyldighet upprepades i samtliga lagar femhundra år framåt i tiden.

Landskapslagarna fridlyste ett enda djur, ekorren, under en del av året. Allmänna landslagen — 1300-talets mitt — fridlyste även mård och hermelin under sommarhalvåret, då pälsdjurens skinn var värdelösa. Denna fridlysning varade i över tre hundra år.

Ekorrskinn eller gråverk, som de kallades i gammal tid, var en av landets viktiga handels- och bytesvaror och århundraden igenom erlade skogarnas åboar huvudparten av sin skatt i gråverk, mård- och hermelinskinn.

Gustav Vasa och hans söner sökte tid efter annan lägga under sig handeln med viltskinn. Dessa åtgärder framkallade i början på 1600-talet ett vida utbrett missnöje. Inga nya förordningar utfärdades efter Karl IX:s tid och pälsdjursjakten var åter fri.

I Magnus Erikssons landslag från 1351 förklarades högviltet, älg, hjort och rådjur, vara konungens djur och all jakt förbehölls honom. Dock undantogs Norrland.

Under drottning Kristinas tid förlorade skattebonden sin urgamla rätt till jakt på egen mark. Genom Skogsförordningen av år 1647 förbjöds ofrälse man att idka nyttojakt på sina egna skogar. Förbudet upprepades i 1664 års stadga. Frälsemännen var privilegierade till jakt.

Med § 10 i lagen stadgades, att frälsemännen ägde rätt till jakt endast på sina egna skogar och på de allmänningar, som de hade del i. Fällde frälseman en älg på bondens skog "utan ägarens lov och minne" ådömdes han böter, stora böter förresten, femtio daler vitt mynt enligt 1664 års stadga och av böterna fick skattebonden en tredjedel.

I de trakter, där inga frälsegods fanns fortsatte säkerligen bönder och torpare att jaga älg, i strid med lagen. Vapnet var säkert en lång tid framåt den ärvda lodbössan.

Undantagna från lagarna av 1647 och 1664 var "inbyggarna i Dal, i Värmland, Dalarna i Bergslagen, Nordlanden och Finland" (se kartan). Det var alltså bönderna i Götaland samt södra och östra Svealand, som drabbades av förbudet. I den

norra delen, två tredjedelar av Sverige samt i hela Finland var allmogen till jakt privilegierad.

Allmogens förbud i ovan nämnda område kvarstod till 1789. Ofrälse man ägde dock rätt att inneha vapen, ty rovdjursjakten var fri och allom påbjuden. Då jakten blev fri inom detta område 1789 började en besinningslös jakt på älg. Vinterjakten var legal, ty jaktstadgan av 1664 gällde fortfarande och älgen var lovlig från 1 augusti till 15 mars. På knappa tjugo år utrotades älgen inom förbudsområdet och de kvarvarande björnarna undanträngdes till några få otillgängliga trakter.

Storviltjakten var slut inom nämnda område och endast småviltjakten återstod. Lodbössan var inte längre allmogejägarens lämpligaste vapen. Lodbössan hade spelat ut sin roll vid sekelskiftet 1800 och några nya lodbössor tillverkades sannolikt inte.

De gamla lodbösspiporna smiddes nu om eller slätborrades. Lodbössan ersattes av den slätborrade hagelbössan, men tillverkningen av bössor var fortfarande ett hem- eller bysmide och skickliga smeder smidde lättare slätborrade hagelbössor efter mönster av herremännens vapen.

Inbyggarna i norr, utanför förbudsområdet, fortsatte att jaga, oberörda av striderna mellan frälse och ofrälse i övriga Sverige. Här var jakten nödvändig för livets uppehälle, och älgen var givetvis det viktigaste villebrådet. Efter 1789, då ofrälse återfick rätten att jaga på egen mark och en hänsynslös jakt på älg vidtog i södra Sverige, greps även de norrländska jägarna av älgfebern och resultatet blev katastrofalt.

Då jaktstadgan utkom 1808, påbjöds en tioårig fridlysningstid för älg i hela riket. Tyvärr ändrades inte jakttiderna år 1818, då fridlysningsperioden var till ända. Fortfarande gällde samma tider, 1 augusti till 15 mars, som föreskrevs i lagen av 1647.

Den svaga ökning av älgstammen, som konstaterades 1818 upphörde snabbt och 1825 kom ett nytt tioårigt totalförbud. År 1835 var vinterjakten fortfarande tillåten och först år 1836 förbjöds den. Antalet älgar i landet var då bara några hundra. I de nordligaste landskapen var älgen helt försvunnen och i Götaland och Svealand fanns blott enstaka djur.

Efter ett nytt totalförbud 1851-1853 visade älgstammen en ökning. Mot all förmodan accepterade "de djupa skogarnas fromma och skygga djur" människan, skogsdrivning-

en och nyodlingen och med stöd av humanare lagstiftning gick älgen så att säga människan till mötes. De nyodlade utmarkerna, ungskogstättningarna i de forna sloglanden, blev älgens betesplatser och uppehållsort, och på marker, där älgen ej funnits i mannaminne, visade den sig åter.

Under senare delen av 1800-talet rådde totalförbud i delar av Sverige, t.ex. i Norrbotten, Västerbotten, Kronobergs och Kalmar län. Den

legala jakttiden var nu 1 augusti till 31 oktober, vilken minskades till de första femton dagarna i september år 1892. En indelning i norrländsk septemberjakt och mellansvensk oktoberjakt infördes 1912 och förkortades ytterligare 1927. Licensjakt genomfördes 1931 efter lång utredning.

En stor stridsfråga var rätten att förfölja sårat vilt, vilket delvis togs bort 1892 och fullständigt på 1960-talet.

Albert Johansson: Jakt för överlevnad

Jakt och fiske har alltid varit en möjlighet till överlevnad. Fångstmetoderna varierade mellan groppjakt, fällor, giller, snaror, spjut, båge och armborst, troligen ändamålsenligt baserade på erfarenhet. Jakten var en förvärvsjakt.

Älgen var skogarnas förnämsta vilbråd. Älgens kött var värdefullt, men älghudarna var värdefullare. Ett exempel: År 1581 inlöste Västersysslet i Värmland sin skattespannmål med etthundratretton älghudar. På

1600-talet framförde bönder i Hälsingland och Ångermanland sina klagomål till konungen, ”ity de voro fattiga vordna att utgöra sin skatt”, därför att älgen fördrivits från bygden genom skjutande och skidrännande. Älghudarna hade i långa tider täckt en god part av skatten. Älgjakt med ”bössa, skida och hund” förbjöds, älgarna fick inte ofredas eller jagas bort från bygden, de skulle tagas i gropar enligt uråldrig sed. Jämtland och Härjedalen hörde till Norge fram till 1645 och där gällde Magnus Lagabötes allmänna lag, som förbjöd skidrännande efter älg.

Det var en stark efterfrågan på älghudar i de ständiga krigens år. Knektarnas ”gula älghudskyller” och sämskade älgskinnbyxor krävde massor av hudar. Dessutom brukade allmogemännen älgskinnbyxor i helg och söcken.

Pälsdjuren jagades också intensivt och skogarnas åboar erlade huvudparten av sin skatt i gråverk — ekorskin — mård och hermelinskin. De silvergrå, norrländska ekorskinnen var eftersökta på skinnmarknaderna.

Snarning av skogsfågel gav även en inkomst till skogsbönderna i södra och mellersta Norrland. Hästlass med frusen fågel fraktades av förmän till städerna vid bottenhavskusten och till Uppsala och Stockholm. En bild av fågelsnarningens omfattning får man av bevarade införsellistor från Norrtull och Roslagstull i Stockholm. Under tiden december 1783 - mars 1785 - sexton månader - införde fågelbönder över nittio tusen skogsfågel, tjäder, orre, hjärpe och ripor.

För skogarnas folk var snarning, jakt och fiske nödvändiga för det dagliga kosthållet, ty frosten förödde allt för ofta skörden på tegarna. Fisket i de

fiskrika vattnen var stundom viktigare för kosthållet än jakten genom sin jämnare och säkrare avkastning. Det hårt saltade nötköttet från höstslakten och den saltade fisken skulle räcka över vintern. Det hårtsaltade sovlet och det vanliga barkblandade brödet och rovorerna var en ensidig kost. Det färskaste älgköttet och den nysnarade fågeln gav sannolikt en god hjälp i skörbjuggens och bristens månader.

Frälsemännens jakt var ursprungligen en förvärvsjakt, men efter 30-åriga krigets slut eller vid mitten av 1600-talet blev den uteslutande en sportjakt. I 1800-talets litteratur möter man även benämningen herremansjakt och sportjakt och de avser sådan jakt, som bedrevs av ortens ståndspersoner, av förmögna borgare från städerna och av tjänstemän vid brukena.

Sportjägarna var utrustade med moderna vapen av skilda typer, tillverkade av kända vapensmeder i landet, eller med vapen, som importerats från Tyskland, Belgien, Frankrike eller England.

En intervju

Sommaren har kommit till Vätter. Roddarna hade inga besvär med att ro mig till ön i det vackra vädret och när jag gick i land stod min häst färdig. Nu väntar jag tillsammans med juten och klerken på kungen. Han tvekade inför den här intervjun då skälet historisk kontinuitet inte slog an men när jag påpekade att hans namn skulle vara känt i evig tid beviljade han min intervju. Nu kommer kung Sverker tillsammans med biskop John, engelsmannen. Vi går tillsammans in i kungens stora rum.

—Kung Sverker! Du kom först i förgår hit till Visingsö. Gick färden bra?

—*Vi red på en dag hit från Närbo. Vi är 22 personer med 34 hästar och Karl blev ganska trött. Han är ju så liten. Vi klarade ritten men en packhäst blev halt. Det känns i kroppen i dag. Jag hoppas jag en gång får åka kärra i stället.*

—Jag har hört om ett beslut som ni har fattat. Hur viktigt är det?

—*Alla blir varse förändringarna. Handelsmännen slipper klövjuhästarna och kan ha sina varor i kärran och bonden kan köra sin ko i kärran till tjuren. Under mina år som kung har många klagat på hur svårt det är att flytta tunga varor som ved och sten längre sträckor. Nu blir det lättare. Det är en oerhört viktig överenskommelse.*

Nu tar biskop John över och jag har svårt att förstå allt i hans engelska språkversion. Han berättar att vadställen ersätts av broar och vid varje större bro bygger han en kyrka. Han beklagar att bönderna i en by jämställde Oden och Kristus som rikemansgudar och inte ville upplåta någon tomt till kyrkan utom allra längst bort vid bygränsen.

—Kommer det att finnas präster för alla nya kyrkor?

—*På varje kyrkplats bygger jag en träbyggnad i väntan på stenkyrkan. Där verkar män som väl kan ta hand om mat och husrum för vägarbetarna och för de resande och dessutom kan läsa över de döda. Det dröjer nog ganska länge innan tillräckligt många lärda präster finns.*

—Kung Sverker! Har kyrkan ansvaret för röjningen av kärrvägar?

—Ja, i stort sett. Jag bygger broarna och är med i förhandlingen med bönderna men juten gör upp planerna.

Nu får juten ordet.

—För ett par veckor sedan var Saxaren, brobyggaren, vid ån och blev nöjd. Öret vid brofästena var bra och han gav råd om vilka förberedelser vi skulle göra. Han återkommer med sina medhjälpare nästa år, eller i värsta fall 1139 eller i bästa fall till hösten. I söder bygger man stenvalvsbroar men det kräver stenhuggare med särskild kunskap och det har vi inte så det blir en pålbro. Pålarna kommer att fästas i två timrade stenkistor i strömmen. Bron över Längjan blir mycket enklare.

—Sådana broar har vi aldrig haft här. Vagar kungen färdas över den bron?

—Jag litar på att Saxaren bygger helt säkra broar. Jag har ersatt bonden på åsen ovanför bron för en bit mark som ska bli torg med kyrkan intill deras tidigare gravplats. Det svåraste blir nog att skapa en marknad. Vilka marknadsbesökare flyttar från en invand plats till ett torg vid Örebro? Jag planerar också ett kungshus på en ö nedanför forsen.

—Jag tackar för era mycket intressanta informationer och önskar att kungen med några ord sammanfattar det viktiga beslutet.

—Med bron binder vi samman kärrvägen från norr med kärrvägen mot söder och får en central punkt för kungens styre.

Styrelsen

Lars Johansson	Holländareg 22	070-558 99 06	ordf
Fredrik Alvelöv	Drakenbergsg 39	070-760 07 77	kassör
Carin Cullander-Ståberg	Holländareg 24	072-2000698	
Kjell Karlsson	Dalavägen 11	072-251 63 09	
Anne-Marie Franzon	Norrbyås 519	076-714 60 70	
Birgitta Rimsten	Kumminvägen 130	070-915 28 85	
Monica Rothamel	Syrénvägen 9	070-210 26 90	

Föreningens postadress:

c/o Lars Johansson, Holländaregatan 22, 702 86 Örebro

e-post: lars.h.johansson@icloud.com

Hemsida: Googla på ”Almby-Norrbyås hembygdsförening”

Almby-Norrbyås hembygdsförening är en av 70 föreningar som tillsammans utgör Örebro Läns Hembygdsförbund

Föreningens skrifter finns tillgängliga i bibliotek och arkiv

Medlemsavgiften

75 kr för enskild medlem, 100 kr för familj
till **bankgiro 653-5686** eller
swish 123 002 0834

Brevportot är nu nästan en tredjedel av medlemsavgiften. Kan du tänka dig att få program mm på e-post så sänd ett e-brev till lars.h.johansson@icloud.com

Almby-Norrbyås hembygdsförening är en mötesplats i nutid och ger en inblick i tider som flytt.

Glöm inte att röra på kroppen.

Seniorgymna och Campusgym ger otroliga möjligheter.